

dzsem A: 1914 *jam* (*dzsem*) (RévaiLex.) J: '(kocsonyás állagú) darabos lekvár | Marmelade'

■ Angol jövevényszó, esetleg német közvetítéssel is. | ⊖ Ang. *jam* 'egy fajta lekvár'; – vö. még ném. *Jam* 'ua.'. Az angolban esetleg onomatopoeitikus eredetű; vö. ang. *jam* 'összezúz, nyomt; megakad, megreked', (N.) *cham, champ* 'hangosan rág, majszol'. ⊗ Megfelelői: cseh *džem*; le. *džem*; stb.: 'darabos lekvár'.

📖 TESz.; EWUng.

dzsenti Δ A: 1831 *gentry* [ES. NEM M.] (MNY. 34: 326); 1842 *gentryből* (Nsz.); 1846 *dzsenti* (MNY. 33: 51); 1901/ *zsenti* (NSz.) J: <FN> 1. 1831 ? 'angol köznemesség | niederer englischer Adel' (↑), 1842 'ua.' (↑); 2. 1846 'magyar középnemesei réteg | ungarischer mittlerer Adelsstand' (Nsz.); 3. 1883 'a magyar középnemességhez tartozó személy | Angehöriger des ungarischen mittleren Adelsstandes' (Nsz.) | <MN> 1883 'a magyar középnemességhez tartozó; e rétegre jellemző, rá emlékeztető | zum ungarischen mittleren Adelsstand gehörend; für diese Schicht bezeichnend' (NSz.)

■ Angol jövevényszó. | ⊖ Ang. *gentry* 'nemesség; köznemesi réteg' [< fr. (kfr.) *gentilise, gentilise* 'ua.']. ⊗ Megfelelői: ném. *Gentry*; or. *джеренпу*; stb.: 'angol köznemesség'. ⊕ A főnévi 2. és 3., valamint a melléknévi jelentés a magyarban keletkezett.

📖 MNY. 33: 51, 34: 325; TESz.; EWUng. • Vö. *generális*¹

dzsessz A: 1925 *jazz* (Nsz.); 1926 *Jazz-band*, (*dzsezbend*) (Horovitz: IdSzMagy. *Jazz-band* a.); 1931–1934 *dzsessz* (Nsz.); 1939 *dzsezz* (ÚjLex. *Jazz* a.); NYJ. *csézbanda* (ÚMTsz.) J: 1. 1925 'amerikai néger eredetű tánczene | Jazz(musik)' (↑); 2. 1926 'ilyen zenét játszó zenekar | Jazzkapelle' (Nsz. 1: 1091)

■ Nemzetközi szó. | ⊖ Ném. *Jazz* 'dzsesszzene'; ang. *jazz* 'ua.; lárma, veszekedés', (am.) 'dzsesszzene'; fr. *jazz* 'ua.'; stb. Az amerikai angoltól terjedt el [tisztázatlan eredetű]. ⊕ A magyarba angol és német közvetítéssel került át.

📖 TESz.; EWUng.

dzsida Δ A: 1607 *dsida* (Oklsz.); 1636 *csida* (Kakuk: ÉIOsm. 94); 1766 *sidát* (NSz.); 1777 *dzsidákkal* (Nsz.); NYJ. *dzsidza* (ÚMTsz.) J: 'egy fajta lándzsa | Art Lanze' Sz: ~s 1751 *dsidások* 'lándzsás lovas | Lanzenreiter' (NySz.)

■ Oszmán-török jövevényszó, esetleg szerbhorvát közvetítéssel is. | ⊖ Oszm. (R.) *cida* 'lándzsa'; – vö. még szbhv. (R.) *džida* 'ua.'. Az oszmánban török eredetű; vö. csag. *žida*; alt. *žida* stb.: 'ua.'. ⊗ Megfelelői: rom. (R.) *giudea*; le. *dzida*; stb.: 'ua.'. ⊕ Ma már csupán történettudományi és történeti tárgyú művekben használatos.

📖 EtSz.; TESz.; EWUng.

dzsungel A: 1872–1874 *dzsangalok* (Nsz.); 1893 *Dsungel* tyúk, *Dsungle* (PallasLex.); 1904 *dzsungel* (Radó: IdSz.) J: 1. 1872–1874 'áthatolhatatlan sűrűségű bozóttal benőtt vidék v. mocsaras, nádas lapály (Indiában); járhatatlan trópusi őserdő | Dschungel (in Indien); undurchdringlicher tropischer Urwald' (↑); 2. 1926 'erkölcs mocsár | moralischer Sumpf'

(Horovitz: IdSzMagy.); **3.** 1921 'áttekinthetetlen, bonyolult dolog v. jelenség | unübersichtliche, verwickelte Sache od. Erscheinung' (Nszt.); **4.** 1917 'nehezen járható, bozótos hely; rendezetlen, zsúfolt hely | undurchdringliches Gestrüpp; vernachlässigter, übervoller Ort' (Nszt.)

■ Nemzetközi szó. | (≡) Ném. *Dschungel*; ang. *jungle*; fr. *jungle*; stb.: 'dzsungel'. Forrása a hindi *jaṅgal* 'pusztaság, elvadult táj; erdő'; vö. még óind *jāṅgalaḥ* 'száraz, parlagon heverő <föld>'. Az angolból terjedt el. (⇒△) A magyarba német, valamint főleg irodalmi művek révén angol közvetítéssel került át.

📖 TESz.; EWUng.